

**Словникова робота на
уроках української мови
в початкових класах**

**Робота зі
СЛОВНИКОВИМИ
СЛОВАМИ
для 1 класу**

Згідно з новою програмою з української мови в 1 класі учні впродовж навчального року мають запам'ятати значення, вимову й написання таких слів:

**Бабуся, бджола, виразно, влітку, гумка,
ґанок, ґудзик, ґрунт, дзиґа, джміль,
дзьоб, загадка, ім'я, їжак, лелека,
олень, ворота, олівець, дідусь, Київ,
зозуля, лінійка, новий, папір,
парасолька, подруга, посередині,
Україна, українська, фартух, цукерка,
цукор, якір.**

Рано вранці навесні:
пролітало дві бджоли
Кошика два взяли, меду
назбирали...

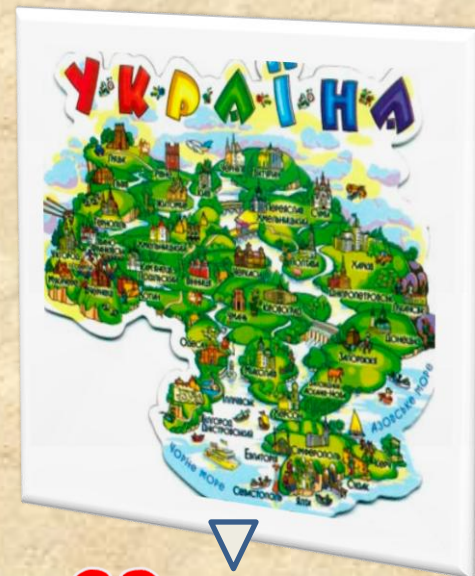
Полетіли потім знову,
щоб принести ще
додому.

БДЖОЛА

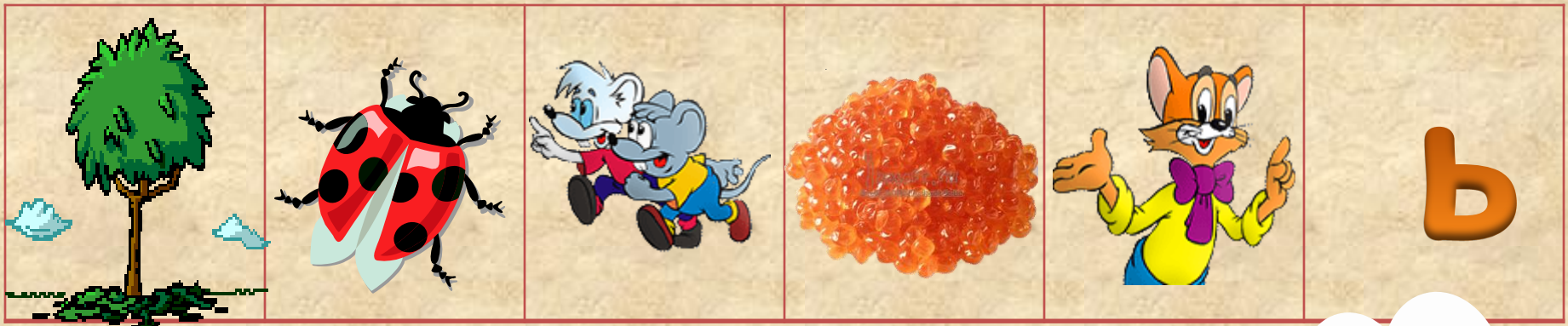

Зацвітає калина,
Зеленіє ліщина.
Степом котиться диво-луна.
Це моя Україна,
Це моя Батьківщина,
Що, як тато і мама, одна!

Україна

Запиши словникове слово, поділи його на склади. Знайди наголошений склад.

Летить дід — сів на
цвіт, волосинки
розгортає, солоденького
шукає.

ДЖМІЛЬ

Запиши словникове слово, поділи його на склади. Знайди наголошений склад.

Орфографічна робота зі словом (постановка наголосу, виділення червоним кольором «важкої» літери, звукобуквений аналіз слова, поділ слова на склади і на склади для переносу)

Словникова робота

Прочитайте слова.
Які голосні пропущено?
Запишіть слова.

Четвер
модель
герой
шофер

Підкресліть букви, що
позначають голосні звуки.

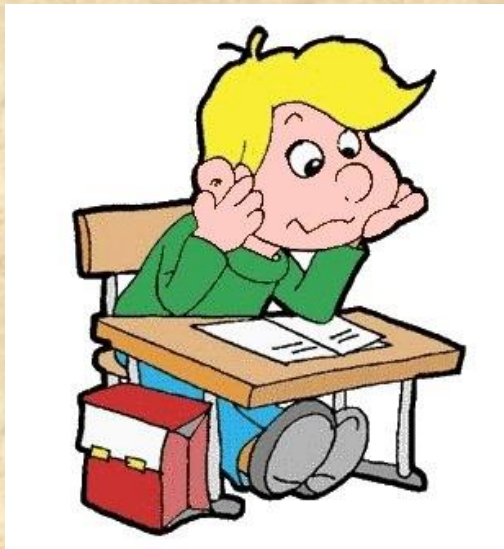
Восені

В осінню пору.

Згідно з новою програмою з української мови в 4 класі учні впродовж навчального року мають запам'ятати значення, вимову й написання таких слів:

Аеродром, будь ласка, ввечері, вдень, взимку, вісімдесяти, влітку, восени, вперед, вранці, вчора, гардероб, гектар, гвинтівка, до побачення, держава, дисципліна, здаду, інженер, кілометр, ліворуч, мізинець, мільйон, назад, напам'ять, океан, попереду, посередині, портрет, праворуч, п'ятдесят, п'ятдесяти, п'ятсот, революція, республіка, сигнал, сімдесяти, телеграма, телефон, температура, тепер, трамвай, тролейбус, фанера, фартух, футбол, цемент, чернетка, шеренга, шістнадцять, шістдесят, шістдесяти, шістсот, щогодини, щоденно, щотижня.
(56 слів)

Словниково-орфографічні вправи:

Звертання до витоків слова (знайомство з походженням слів дуже цікаве для дітей молодшого шкільного віку, сприяє розвитку уваги до мови)

● **Словникова робота**

Футбол, фут**боліст**

Футбол – спортивна гра двох команд, під час якої гравці кожної намагаються забити ногами м'яч у ворота супротивника.

“Фут” (англ.) – нога,
“бол” – м'яч.

Футболіст – учасник гри у футбол.

**Ділянка для
зльоту
й приземлення
літальних апаратів**

АЭРОДРОМ

аеродрóм

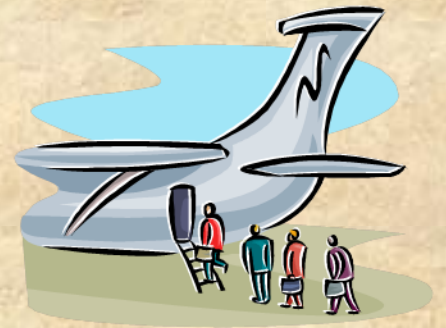
Синонім: літовище

До витоків слова. Аеродром — слово, складне з грецьких коренів *aero* — «повітря, повітряний» і *drom* — «ділянка».

За селом влаштували тимчасовий аеродром. Тут завантажували літак добривами. Хлоп'ята прийдуть зі шкoл, підготують уроки й гайда на аеродром. Допомогаєм пілотам сипати добриво в літак.

аеродрóм

**Різноманітні види роботи з орфографічним словником
(постійне звернення до словника сприяє створенню у дітей
важливої навички швидко схоплювати правильне написання слів,
навички роботи з довідковою літературою)**

Словникова робота

Конверт

Адреса

Індекс

Листоноша

Адресант

Адресат

**Адреса відправника,
Редько Іван Петрович
вул. Садова, 10, кв. 2,
м. Маріуполь,
Донецька обл.,
87551**

**Адреса одержувача,
Жуков Іван
Григорович
вул. Соборна, 24, кв. 15,
м. Суми,**

17602

46003

0123456789

Підбір спільнокореневих слів, а також словотворення за допомогою префіксів та суфіксів;

Розбір слів за будовою (у процесі такої роботи учні усвідомлюють значення кожної морфеми в слові)

Утвори спільнокореневі слова. Виділи корінь.

ИМИТЬ

гр

по

за

ИМУЄ

ОМОВИЙ

ОМОВИЦЯ

/Гримить, громовий, громовиця, погримує, загримить /

Віднови спільнокореневі слова до слова ХВИЛИНА

Хв льк _____,

Хв л _____нк _____,

Хв л _____н _____чк _____,

Хв л _____нн _____й.

Утвори слова. Виділи корінь.

Добір до слова синонімів, антонімів, які допомагають передати думку виразно, яскраво

З'єднай слова, протилежні за значенням

Вперед

Сьогодні

Вранці

Увечері

Вчора

Назад

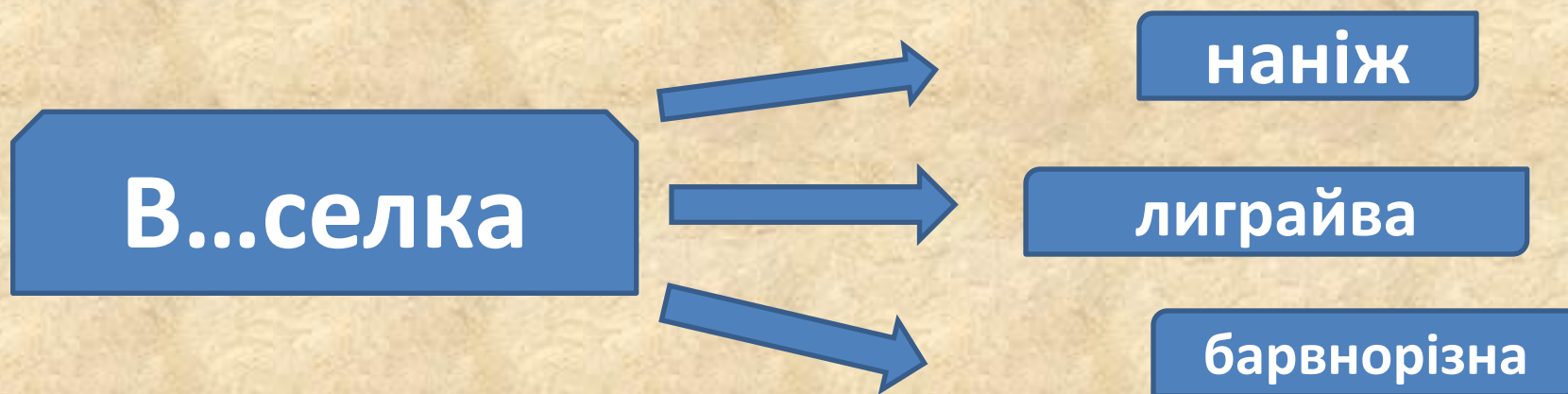
будь ласка

Синоніми. Будьте ласкаві, будь ласкавий (люб'язний, милостивий), будь другом, (під час запрошення) ласкаво просимо.

*Складання із словом словосполучення, речення,
а з групою слів - міні-твір.*

Розшифруй слова. Утвори словосполучення.

Зі слів склади речення. Запиши його каліграфічно.

Над, веселка, чистім, у, небі, Дніпром, встала.

Робота з деформованими текстами

*Робота з деформованим текстом.
Творче списування.*

У театрі

**Там артисти. У залі — крісла.
Тато, мама, Борис і Наталка у театрі.
Усі сіли і дивились виставу.**

*Прочитайте речення. Чи утворюють
вони текст? Чому?*

Словниове слово: ТЕАТР

Різноманітні види роботи з фразеологізмами, загадками, прислів'ями та приказками

6. Відгадування загадок, словникова робота

Чорно-біла одежина,
Зверху - листяна хустина.
Як весна – дарує сік, -
Пр'ємо радо цілий рік.
- Як ви здогадались?

(Береза)

що день. Ласкаве весняний слово

Ласкаве слово що день весняний.

Робота з фразеологізмами

На жаль, програма початкової школи не передбачає спеціальних уроків для роботи над фразеологією. Але ця робота вкрай необхідна, бо фразеологізми – це лексичні одиниці. І не можна сформулювати у дітей уявлення про мову як систему взаємопов'язаних одиниць, не ознайомлюючи з однією з цих одиниць.

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ЗВОРОТИ:

Дати слово

Брати гору

Брати за душу

Падати з ніг

хвилюватись

втомитися

пообіцяти

перемагати

Письмо з пам'яті

Зеленими грудьми захищає ліс поля від сердитих вітрів.

За селом у нас **криниця**,
Неглибока, невеличка.
Клен шумить над нею листом,
В ній вода холодна й чиста.

Диктанти (попереджувальний, пояснювальний, вибірковий, малюнковий, творчий диктанти, диктант з коментуванням, диктант-переклад), які є активною формою тренувальних вправ і засобом перевірки навичок учнів з правопису

Малюнковий диктант

50, 500, 16, 60, 600

Творчі завдання

(створення дітьми власних словників за запропонованими темами)

